

Mottagare
Regionstyrelsen

RS Remiss. Riktlinje för nödvattenförsörjning

Sammanfattning

Dricksvattenförsörjning är ett ansvar som åligger Region Gotland, medan det är fastställt att handhavandet av anläggningen är ett ansvar för Tekniska nämnden. Hälso- och sjukvården menar att det framförallt är i en beredskapsplan för vattenförsörjning som flertalet av de punkter som föreslås i denna riktlinje borde framgå. Om denna riktlinje är tänkt att ersätta en beredskapsplan anser nämnden att den inte är tillräcklig. Hälso- och sjukvårdsnämnden anser att nämndens ansvar är att säkerställa att patienter kan tas omhand även vid störningar av dricksvattenförsörjningen. Då Region Gotlands enda vattenlaboratorium finns organiserad inom hälso- och sjukvårdsnämndens verksamhet, borde ett särskilt ansvar kopplat till analysförmågan av vatten vara inskrivet i en beredskapsplan, riktat till hälso- och sjukvårdsnämnden. För att öka kunskapen, minska sårbarheten och utreda möjligheter att minska konsekvenserna av en dricksvattenstörning, vore ett projekt kring just dricksvattenförsörjning ett bra initiativ. Projektet borde omfatta såväl identifiering av vattenkvaliteten vid sjukvårdens verksamheter, vilken redundans som finns gällande dricksvatten och hur den eventuella redundansen aktiveras, men även vardaglig förbrukning och möjliga åtgärder för att minska konsekvenserna vid en eventuell störning. Ett sådant projekt bör ledas av teknikförvaltningen som innehar kompetensen, i samarbete med hälso- och sjukvårdsförvaltningen.

Yttrande

Hälso- och sjukvårdsnämndens yttrande inleds med övergripande reflektion över remissen.

Hälso- och sjukvården har en övergripande beredskapsplan, vilket är en plan för att bedriva sjukvård och tandvård vid olika typer av störningar, på olika nivåer och av olika karaktär. Även infrastrukturstörningar omnämns i planen, även om det är ett större fokus i planen på exempelvis masskadehändelser eller höjd beredskap. Hälso- och sjukvårdsnämnden anser att alla nämnder borde ha beredskapsplaner som säkerställer den verksamhet som nämnden ansvarar för och mildrar konsekvenser på verksamheten vid större störningar. Det finns olika styrdokument som pekar ut olika ansvariga för Gotlands vattenförsörjning. I Allmänna bestämmelser för användning av Region

Gotlands allmänna vatten och avloppsanläggningar, ABVA (STY-1455), anges att Region Gotland är ansvarig medan det är Tekniska förvaltningen som handhar anläggningen. I policyn ”Gotlands vatten- och avloppsförsörjning 2040”, vilken är fastställd av regionfullmäktige, anges att huvudman för vattenförsörjning är Tekniska nämnden. Hälsa- och sjukvården anser inte att föreslagen riktlinje tydliggör vem som har ansvaret för vattenförsörjningen vid en störning av densamma. Att använda Region Gotland som begrepp vid ansvarsfrågor är också tvetydigt då Region Gotland är indelat i en rad olika nämnder, inklusive Regionstyrelse med olika ansvarsområden. I Regionstyrelsens reglemente står inte vattenförsörjning omnämnt och i Tekniska nämndens reglemente står bland annat att nämnden ansvarar för att förvalta och utveckla regionens vattenanläggningar. Hälsa- och sjukvårdsnämnden anser att det inte är tydligt vem som har ansvaret för den beredskapsplan som bör vara framtagen gällande vattenförsörjning. En nödvattenplan finns sedan 2013 och är enligt uppgift under revidering. Nämnden har dock i detta remissyttrande utgått ifrån att ansvaret för vattenförsörjningen på Gotland åligger Tekniska nämnden.

Nämnden anser att ansvarsfrågan bör tydliggöras i Tekniska nämndens reglemente, inte i en riktlinje. Utifrån de specifika remissfrågorna lämnar hälsa- och sjukvårdsnämnden följande yttrande.

Prioriteringsordning för nödvatten som anges i riktlinjen.

Hälsa- och sjukvården bedömer prioriteringsordningen som ändamålsenlig. Hälsa- och sjukvård bör vara högst upp i prioriteringsordningen. Tandvården bör även inkluderas där. Det bör finnas en medvetenhet om att andra typer av anläggningar, såsom fritidsanläggningar mm kan komma att nyttjas för andra ändamål vid en särskild händelse, varför dessa inte ska förbises även om prioriteringsordningen är något lägre.

I prioriteringsordningen anges stora industrier som ”Vattenanvändare med stora ekonomiska värden”. Om störningen av dricksvattenförsörjningen uppstår i ett sammanhang då Gotland har störningar i förbindelsen till fastlandet, kan en stor, eller liten, industri vara mycket viktig i form av att bidra till förnödenheter på ön. Därav kan drift och produktion vara betydligt högre prioriterat än på femte plats.

Är ansvarsfördelningen mellan olika aktörer tydlig och praktiskt genomförbar enligt riktlinjen.

Hälsa- och sjukvårdsnämnden anser inte att ansvarsfördelningen är tydlig eller ändamålsenlig. Nämnden anser också att flertalet av de punkter som är upptagna, både i stycket gällande nämnder och bolagsstyrelser och i stycket gällande Tekniska nämndens särskilda ansvar är för vagt och otydligt skrivna. Nämndens bedömning är att de otydligheter som framkom i PWSs rapport efter vattenstörningen i slutet av 2023, inte kommer att vara tydliggjorda med hjälp av denna riktlinje. Gällande tekniska nämndens beskrivna ansvar finns ett antal punkter där det finns en otydlighet gällande vad som avser

planeringsstadiet eller när en störning av dricksvattnet är ett faktum. Hälsa- och sjukvårdsnämnden anser att tekniska nämnden har ett ansvar att ha en beredskapsplan för störningar i dricksvattenförsörjningen. I en sådan torde flera av de punkter som står i denna riktlinje istället vara beskrivna. Exempelvis borde identifierade prioriteringsordningar, planerade och säkerställda kommunikationsvägar, lämpliga uppställningsplatser osv vara beskrivna i beredskapsplanen. I beredskapsplanen bör det även vara tydligt hur förmågan att återställa normal dricksvattenförsörjning ska säkerställas på kort och på lång sikt. Alternativt, om detta inte är möjligt, hur förmågan att leverera dricksvatten till prioriterade verksamheter ska säkerställas. Det innebär i korthet att tekniska nämnden ansvarar för att ha en plan så att konsekvenserna av en störning i dricksvattenförsörjningen blir så små som möjligt.

Gällande det som riktlinjen anger vara ansvar för övriga nämnder och bolagsstyrelser, så finns även där otydligheter. Även avseende dessa punkter så är det en blandning av vad som ska vara gjort i ett planeringsstadium och vad som ska ske under en pågående störning. Det är även punkter som hälsa- och sjukvården anser vara tekniska nämndens ansvar. Exempelvis ”att informera och samverka med TiB, vid en dricksvattenstörning”. Detta torde till största del vara tekniska nämndens ansvar, alternativt Regionstyrelsens, förutom i de fall där störningen leder till omfattande konsekvenser för den direkta sjukvårdsverksamheten.

För hälsa- och sjukvårdens verksamheter är rent vatten till stor del, helt avgörande. Om det blir en omfattande dricksvattenstörning aktiveras hälsa- och sjukvårdsnämndens beredskapsplan och krisledning utifrån situationen. I grunden ska genomförda risk- och sårbarhetsanalyser ligga till grund för åtgärder och omprioritering av verksamhet till följd av störningar i exempelvis dricksvattenförsörjning. Det som hälsa- och sjukvårdsnämnden ansvarar för direkt kopplat till en störning av dricksvattenförsörjningen är att på ett tydligare sätt identifiera vilka verksamheter som direkt blir berörda av en dricksvattenstörning och vilka verksamheter som eventuellt har en redundans i vattenförsörjningen. Att tillsammans med teknikförvaltningen identifiera olika frågor kopplat till dricksvattenförsörjningen vid sjukvårdsverksamheterna, framförallt på Visby lasarett, vore ett steg till att bygga in en ökad kunskap och en minskad sårbarhet vid en störning av vattenförsörjningen. Att tydliggöra exempelvis nuvarande vattenkvalitet och vardaglig vattenförbrukning, identifiera vilken eventuell redundans till vattenförbrukning som finns, eller möjliga åtgärder för att minska konsekvenserna vid en störning, vore ett första steg. Ett sådant projekt behöver ledas av teknikförvaltningen som har kompetensen kopplat till detta. Utifrån detta är det sedan sjukvårdens ansvar att identifiera konsekvenser av störningar för den vård som bedrivs. I sista steget om vården inte kan bedrivas, ansvara för att patienternas behov prioriteras och hanteras någon annanstans. Ett särskilt faktum är att hälsa- och sjukvårdsförvaltningen har det enda vattenlaboratoriet på Gotland.

Bedömning av förvaltningens förmåga att hantera en dricksvattenstörning under minst tre månader.

För stor del av hälsa- och sjukvårdens verksamhet är rent vatten helt avgörande. Utan reserv- eller nödvatten som kan levereras till hälsa-och sjukvården under tre månader kommer verksamheten bara att kunna ske i mycket begränsad omfattning.

Hälsa- och sjukvårdsnämnden

Filip Reinhag
Ordförande hälsa-och sjukvårdsnämnden

Marie Loob
Hälsa- och sjukvårdsdirektör